II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
της 2ας Δεκεμβρίου 1986
σχετικά με μια διαδικασία του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ
(IV/31.128 — Λιπαρά οξέα)

(Τα κείμενα στην γαλλική, γερμανική και ολλανδική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)

(87/1/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό αριθ. 17 του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτο κανονισμό εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης [1], όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης της Ισπανίας και Πορτογαλίας, και ιδίως τα άρθρα 3 παράγραφος 1 και 15 παράγραφος 2,

την απόφαση της Επιτροπής της 15ης Ιανουαρίου 1986 για κίνηση της διαδικασίας στην υπόθεση αυτή,

Αφού κάλεσε τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις Unilever NV, Henkel KGaA και Oleofina SA, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις αιτιάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17 και τον κανονισμό αριθ. 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1963 σχετικά με την ακρόαση που προβλέπεται στο άρθρο 19 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου [2],

Αφού ζητήθηκε η γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Περιοριστικών Πρακτικών και Δεσποζουσών Θέσεων,

Εκτιμώντας ότι:

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Φύση της υπόθεσης

(1) Η διαδικασία αυτή αφορά την εφαρμογή του άρθρου 85 της συνθήκης ΕΟΚ σε μία συμφωνία η οποία έχει συναφθεί τον Σεπτέμβριο του 1979 από τέσσερις (τώρα τρεις) μεγάλους κοινοτικούς παραγωγούς των ελαϊκών ενώσεων ελαΐνης και στεατίνης.

Τα συμβαλλόμενα μέρη, αφού πρώτα καθόρισαν τους αντίστοιχους μέσους όρους των μεριδίων αγοράς που είχαν κατά τα προηγούμενα τρία χρόνια, αποφάσισαν στη συνέχεια να ανταλλάσσουν πληροφορίες, οι οποίες κατά κανόνα θεωρούνται απόρρητες, σχετικά με το σύνολο των πωλήσεων που είχαν σε κάθε περιοχή της Ευρώπης, παρέχοντας έτσι σε κάθε συμβαλλόμενο τα μέσα να ελέγχει τις δραστηριότητες των μεγαλύτερων ανταγωνιστών του και να προσαρμόζει ανάλογα τη συμπεριφορά του. Η συμφωνία έπαψε να ισχύει στο τέλος του 1982 σύμφωνα με πρόταση της Επιτροπής και μετά από διεξαγωγή σχετικής έρευνας.

Οι επιχειρήσεις

(2) Οι επιχειρήσεις που μετέχουν στη συμφωνία είναι οι τρεις μεγαλύτεροι κοινοτικοί παραγωγοί ελαΐνης και στεατίνης, και συγκεκριμένα: η Unichema, τμήμα της Unilever, η Henkel & Co. KGaA και η Oleofina SA, μια πλήρως ελεγχόμενη θυγατρική της Petrofina SA. Στο εξής οι εταιρείες αναφέρονται σαν Unichema, Henkel και Oleofina αντίστοιχα.

Ο τέταρτος συμβαλλόμενος, η Unilever-Emery, ήταν κοινή θυγατρική της Unilever και της αμερικάνικης Emery Industries. Αρχικά λειτουργούσε σαν χωριστή επιχείρηση από την Unichema, αλλά το 1980 ενσωματώθηκε στην εταρεία αυτή.

(3) Τα συμβαλλόμενα μέρη είναι όλες σημαντικές και ευρύτερα γνωστές επιχειρήσεις ή όμιλοι επιχειρήσεων, με πολλαπλές δραστηριότητες σε όλη την Κοινότητα και τον υπόλοιπο κόσμο.

[1] ΕΕ αριθ. 13 της 21. 2. 1962, σ. 204/62
[2] ΕΕ αριθ. 127 της 20. 8. 1963, σ. 2268/63.

Στην ΕΟΚ, η Unichema διαθέτει εγκαταστάσεις παραγωγής στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις Κάτω Χώρες και στη Γερμανία. Οι εγκαταστάσεις της Oleofina και της Henkel ευρίσκονται αντίστοιχα στο Βέλγιο και στη Γερμανία.

Κύκλος εργασιών

(4) Ο κύκλος εργασιών κάθε επιχείρησης στην ΕΟΚ για τα εν λόγω προϊόντα στη διάρκεια του 1981, το έτος που προηγήθηκε από τη λήξη της συμφωνίας, έχει ως εξής:

(σε ECU)

	Στεατίνη	Ελαΐνη
Unichema	. . . (1)	. . .
Henkel	. . .	. . .
Oleofina	. . .	. . .

(1) Στο κείμενο της παρούσας απόφασης που δημοσιεύθηκε, ορισμένοι αριθμοί παρελείφθησαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του κανονισμού αριθ. 17 περί μη αποκαλύψεως επαγγελματικών απορρήτων.

Στα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μέσα στην ίδια ομάδα.

Τα προϊόντα

(5) Τα προϊόντα τα οποία αφορά η συμφωνία είναι οι ελαϊκές ενώσεις στεατίνη και ελαΐνη, τα βασικά λιπαρά οξέα τα οποία παράγονται με τη διάσπαση των φυσικών ελαίων και λιπών (στέαρ, φοινικέλαιο, λάδι ινδικής καρύδας, σογιέλαιο, ιχθυέλαιο κλπ.) σε ακατέργαστα λιπαρά οξέα και γλυκερίνη. Τα ημικατεργασμένα λιπαρά οξέα υποβάλλονται σε κατεργασία και διαχωρίζονται σε μείγματα λιπαρών οξέων τα οποία είτε χρησιμοποιούνται σαν τέτοια είτε υφίστανται περαιτέρω εξευγενισμό για την παραγωγή αμινών και άλλων παραγώγων.

Τα λιπαρά οξέα χρησιμοποιούνται σε διάφορες βιομηχανίες σαν συστατικά σαπουνιών και απορρυπαντικών, καλλυντικών, βαφών και ρητινών, βιομηχανικών λιπαντικών και μεταποιημένων τροφών. Επίσης, έχουν εφαρμογές στην κατασκευή πλαστικών και ελαστικών καθώς και στην κατεργασία χαρτιού και υφαντουργικών προϊόντων.

Η βιομηχανία ελαϊκών ενώσεων (1)

(6) Η βιομηχανία ελαϊκών ενώσεων στην Ευρώπη περιλαμβάνει περίπου 40 εταιρείες, από μικρές μονάδες διάσπασης με ετήσια παραγωγική ικανότητα που δεν υπερβαίνει τους 5 000 τόνους, οι οποίες εφοδιάζουν μόνο τις τοπικές αγορές μέχρι τις εταιρείες με πλήρη κύκλο παραγωγής, όπως η Unichema, η Henkel και η Oleofina, οι οποίες παράγουν πάνω από 100 000 τόνους το χρόνο. Οι μεγαλύτερες βιομηχανίες έχουν αποκλειστική χρήση για την ελαΐνη, τόσο σαν ελαΐνη αυτή καθεαυτή όσο και για μετατροπή στα παράγωγά της.

Οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί είναι η Unichema (τμήμα του ομίλου Unilever, ο οποίος είναι ένας από τους μεγαλύτερους στον κόσμο όσον αφορά τη χρήση και εμπορία ελαίων και λιπών), η Henkel και η Oleofina. Η Unichema κυριαρχεί στην αγορά με ένα μερίδιο για τις πωλήσεις σε τρίτους στη Δυτική Ευρώπη που υπερβαίνει το 30 %, ενώ η Henkel και η Oleofina διαθέτουν περίπου το 16 % και 14 % αντίστοιχα.

Σύμφωνα με πληροφορίες βιομηχανικών κύκλων, η ευρωπαϊκή αγορά χαρακτηρίζεται από διαρθρωτική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και χαμηλούς ή στάσιμους ρυθμούς ανάπτυξης. Οι δυτικοευρωπαίοι παραγωγοί στηρίζονται κατά μεγάλο μέρος στις εισαγωγές ελαίων και λιπών και αντιμετωπίζουν ολοένα μεγαλύτερο ανταγωνισμό από τις αναπτυσσόμενες χώρες όπου έχουν κατασκευαστεί μονάδες για την επεξεργασία ελαίων τοπικής παραγωγής. Εμπορικοί κύκλοι δήλωσαν ότι η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην περιοχή ήταν 20-30 %.

Η παραγωγή λιπαρών οξέων στη Δυτική Ευρώπη κατά το 1980 υπολογίζεται από την APAG (βλέπε παρακάτω) σε 640 000 τόνους περίπου, της οποίας η αξία ανέρχεται σε 335 εκατομμύρια ECU περίπου.

APAG (1)

(7) Το 1976 οι ευρωπαίοι παραγωγοί ελαϊκών ενώσεων δημιούργησαν εμπορική ένωση γνωστή σαν «L'Association des producteurs d'acides gras» (APAG), της οποίας τα κεντρικά γραφεία βρίσκονται στις Βρυξέλλες.

Τα μέλη της APAG καλύπτουν το 90 % περίπου της ευρωπαϊκής αγοράς λιπαρών οξέων.

Οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί, οι οποίοι κατέχουν το 60 % περίπου της αγοράς αυτής, είναι όλοι μέλη της ένωσης.

(8) Ο κανονισμός της APAG προβλέπει μεταξύ άλλων τη διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων και προγραμμάτων για τα μέλη της και για τους χρήστες λιπαρών οξέων, αλλά απαγορεύει ρητά οποιαδήποτε μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε περιορισμό του ανταγωνισμού.

(9) Η APAG συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας Χημικών Βιομηχανιών (CEFIC), έναν ενιαίο οργανισμό που αντιπροσωπεύει τις εθνικές ομοσπονδίες χημικής βιομηχανίας στην Ευρώπη. Το καταστατικό της CEFIC, όσον αφορά την ανταλλαγή βιομηχανικών και στατιστικών πληροφοριών, περιλαμβάνει λεπτομερείς διατάξεις οι οποίες αποσκοπούν να εξασφαλίσουν το απόρρητο τέτοιων στοιχείων προγράμματος που αναφέρονται σε μεμονωμένες εταιρείες. Επιπλέον, η CEFIC δίνει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο στα μέλη της, όπου εφιστά την προσοχή τους στην ανάγκη να αποφεύγουν δραστηριότητες οι οποίες θα μπορούσε να είναι ασυμβίβαστες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού. Τα μέλη καλούνται να απέχουν από επίσημες ή ανεπίσημες συζητήσεις σχετικά με τις τιμές που

(1) Όλα τα στοιχεία αναφέρονται στην περίοδο την οποία αφορούν οι σχετικές διαδικασίες.

ακολουθεί μια μεμονωμένη εταιρεία, την πολιτική τιμών της βιομηχανίας, τα επίπεδα τιμών, τα διαφορικά των τιμών, το κόστος παραγωγής ή διανομής, τα αριθμητικά στοιχεία παραγωγής μεμονωμένων εταιρειών, καταλόγους, πωλήσεις και πληροφορίες σχετικά με μελλοντικές επενδύσεις ή σχέδια σχετικά με την τεχνική εμπορίας (μάρκετινγκ).

(10) Τον Σεπτέμβριο του 1977 η επιτροπή στατιστικών της APAG—της οποίας πρόεδρος, σε όλες τις περιπτώσεις που ενδιαφέρουν την παρούσα υπόθεση, ήταν ένας ανώτερος υπάλληλος της Henkel— υπέβαλε ένα πρόγραμμα για την ανταλλαγή στατιστικών σχετικά με την παραγωγή, αποθήκευση και μεταφορά των λιπαρών οξέων. Ο βασικός κανόνας κατά την ανταλλαγή πληροφοριών, η οποία έπρεπε να γίνεται μέσω της ελβετικής πιστωτικής εταιρείας FIDES, ήταν ότι δεν πρέπει να δίνονται στη δημοσιότητα στοιχεία σχετικά με μεμονωμένες εταιρείες. Επιπλέον, δεν πρέπει να δίνονται στη δημοσιότητα συνοπτικά στατιστικά στοιχεία, στις περιπτώσεις που υπάρχει δυνατότητα να συναχθούν στοιχεία τα οποία αναφέρονται σε μεμονωμένες εταιρείες. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, κάθε εταιρεία έδινε πληροφορίες σε εμπιστευτική βάση στη FIDES, η οποία κατάρτιζε συνολικές βιομηχανικές στατιστικές για όλη την ευρωπαϊκή αγορά και τις διένεμε στα μέλη. Κατά τις συναντήσεις της ολομέλειας ή των επιτροπών της APAG, οι μεγαλύτεροι παραγωγοί, και ιδιαίτερα η Unichema, εξέφρασαν την άποψη ότι η διατήρηση του απορρήτου και η μη αποκάλυψη ατομικών στοιχείων είναι ουσιαστική.

Η συμφωνία

(11) Το 1979 η Unilever σχεδίαζε να αγοράσει το μετοχικό μερίδιο (50 %) της Emery στην Unilever-Emery και να ενοποιηθεί με την εξ ολοκλήρου ανήκουσα σ' αυτήν θυγατρική της. Η συγχώνευση αυτή θα είχε σαν αναπόφευκτη συνέπεια την ορθολογική οργάνωση και τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας σε λιπαρά οξέα. Σύμφωνα με την Unichema, υπήρχε δυνατότητα να «παρερμηνευθούν» τα σχέδια αυτά από τους ανταγωνιστές της και να θεωρηθούν σαν πρώτη ένδειξη για την πρόθεση της να αποσυρθεί από τον τομέα αυτό της αγοράς, «δημιουργώντας έτσι ακόμη μεγαλύτερο ανταγωνισμό και απώλεια του μεριδίου αγοράς για την Unichema».

(12) Ανησυχώντας για την κατάσταση αυτή, η Unichema πλησίασε την Henkel και την Oleofina, με την ευκαιρία μιας συνάντησης της APAG που έγινε στο Βερολίνο στις 27 Σεπτεμβρίου 1979, και συμφωνήθηκε προφορικά μεταξύ των εκπροσώπων των εταιρειών αυτών και της Unilever-Emery ότι:

«1) μεταξύ των συμμετεχόντων θα ανταλλάσσονται στοιχεία σχετικά με τις συνολικές ετήσιες ποσότητες σε τόνους στεατίνης και ελαΐνης που πωλούνται σε τρίτους στην ηπειρωτική Ευρώπη το 1976, το 1977 και το 1978·

2) από το 1980 και εξής, τα ίδια στοιχεία θα ανταλλάσσονται επί τριμηνιαίας βάσεως, και

3) η ανταλλαγή στοιχείων θα πραγματοποιείται από άτομα τα οποία δεν έχουν σχέσεις με τις πωλήσεις και τα ανταλλασσόμενα στοιχεία δεν θα αποκαλύπτονται στο προσωπικό των υπηρεσιών πωλήσεων.»

η περιγραφή αυτή του περιεχομένου της συμφωνίας είναι η κατά λέξη περιγραφή που έδωσε η Unilever PLC στην επιστολή της προς την Επιτροπή τον Μάρτιο 1982, μετά την έρευνα που διενήργησε η Επιτροπή τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους στα γραφεία της Unilever/Unichema στο Λονδίνο.

(13) Την ύπαρξη της συμφωνίας, με το προαναφερόμενο περιεχόμενο, παραδέχτηκαν τα άλλα δύο συμβαλλόμενα μέρη, στη διάρκεια επιθεωρήσεων στα δικά τους γραφεία την ίδια περίπου εποχή.

Ο γενικός διευθυντής της Oleofina επιβεβαίωσε ότι κοινοποιούσε τους «chiffres de vente» (αριθμούς πωλήσεων) της εταιρείας του στις δύο άλλες επιχειρήσεις και λάμβανε από αυτές τις αντίστοιχες πληροφορίες. Οι εκπρόσωποι της Henkel δήλωσαν ότι ανταλλάσονταν «Verkauszahlen» (αριθμοί πωλήσεων).

(14) Ο εκπρόσωπος της Unichema, ο οποίος πρότεινε τη συμφωνία στους συναδέλφους του, εξήγησε στην Επιτροπή ότι ο στόχος—ο οποίος δηλώθηκε και στα άλλα μέρη— ήταν να δοθεί στους συμμετέχοντες η δυνατότητα να παρακολουθούν τις σημαντικότερες αλλαγές που μπορεί να επέλθουν στις αντίστοιχες θέσεις τους, που θα προκύψουν εφόσον η Unichema μειώσει μονομερώς την παραγωγική της ικανότητα μετά την εκτίμηση της Unilever-Emery.

Ο εκπρόσωπος αυτός τόνισε επίσης ότι κάθε μείωση της παραγωγικής ικανότητας από την Unichema δεν πρέπει να ληφθεί σαν σημείο ότι η Unichema προτίθεται να αποσυρθεί από την αγορά λιπαρών οξέων — αυτό δηλώθηκε επίσης και στα άλλα μέρη.

(15) Η Unichema εξήγησε επίσης στην Επιτροπή ότι ενήργησε με την προϋπόθεση ότι η προτεινόμενη μείωση της παραγωγικής ικανότητας δεν θα είχε σαν αποτέλεσμα οποιαδήποτε μείωση του μεριδίου αγοράς της.

(16) Η Henkel δήλωσε ότι η συμφωνία υπαγορεύθηκε από τις αμφιβολίες τις οποίες συμμερίζονται όλοι σχετικά με την ακρίβεια των στοιχείων της APAG/FIDES και αποσκοπούσε απλώς στο να γίνεται ένας έλεγχος των στατιστικών αυτών.

(17) Η Oleofina δήλωσε ότι ο στόχος της συμφωνίας, όπως εξήγησε η Unichema, ήταν να «εξετασθεί η πιθανή αντίδραση της αγοράς» μετά την ανάληψη της Unilever-Emery και την αναδιοργάνωση της Unichema.

Ανταλλαγή πληροφοριών

(18) Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν τηλεφωνικές επαφές μεταξύ της Unichema, της Henkel και της Oleofina, προκειμένου να ρυθμιστεί η ανταλλαγή των πληροφοριών, με την Unichema σαν σημείο ταξινόμησης. Τα στοιχεία για το 1976 έως το 1978 κοινοποιήθηκαν από την Henkel και την Oleofina στην Unichema, η οποία τους μεταβίβασε κατόπιν το γενικό σύνολο και τα στοιχεία για κάθε εταιρεία.

Το ίδιο σύστημα, με την Unichema να ταξινομεί και να κοινοποιεί τις πληροφορίες στους άλλους, ακολουθήθηκε και για τα τριμηνιαία στοιχεία, από την 1η Ιανουαρίου 1980.

Η Unichema δήλωσε ότι οι πληροφορίες των οποίων γινόταν ανταλλαγή δεν κοινοποιούνταν στο προσωπικό πωλήσεων και ότι για να εξασφαλιστεί το απόρρητο εκείνοι οι οποίοι γνώριζαν τη συμφωνία χρησιμοποιούσαν μεταξύ τους ένα αρκτικόλεξο, «HUGO» [από τις λέξεις Henkel, Unichema, Gouda (Unilever-Emery) και Oleofina].

Χρήση των ανταλλασσομένων πληροφοριών

(19) Οι πληροφορίες σχετικά με την απόδοση των τεσσάρων εταιρειών όσον αφορά τη στεατίνη, που έλαβε η Unichema με την αμοιβαία αυτή ανταλλαγή κατά το διάστημα από το 1976 έως το 1978 και εν συνεχεία για κάθε τρίμηνο στη διάρκεια του 1980 και το πρώτο τρίμηνο του 1981, καταγράφηκαν σε ένα έγγραφο το οποίο βρέθηκε στη διάρκεια της έρευνας στην Unilever στο Λονδίνο.

(20) Το έγγραφο αυτό ανέφερε τα αντίστοιχα στοιχεία για κάθε έναν από τους συμμετέχοντες, τα οποία αρχικά υπήρχαν δακτυλογραφημένα μόνο με έναν αριθμό από το ένα έως το τέσσερα. Στη συνέχεια εντούτοις, προστέθηκαν χειρόγραφα στην αρχή κάθε στήλης συντομογραφίες οι οποίες έδειχναν την ταυτότητα κάθε συμμετέχοντος. Το έγγραφο αναφέρει το κατά μέσο όρο μερίδιο κάθε συμμετέχοντος για ένα διάστημα τριών χρόνων σαν το «historical APAG Soll» (1) και «HUGO Soll».

(21) Το έγγραφο αυτό συνοδευόταν από μια ανάλυση της Unichema για την απόδοση της Oleofina κατά το 1980 όπως φαίνεται από τα στοιχεία τα οποία είχαν ανταλλαγεί κάθε τρίμηνο του έτους εκείνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που είχαν δοθεί για το 1976 - 1978, η Oleofina είχε ένα κατά μέσο όρο μερίδιο στις προμήθειες στεατίνης των μελών της APAG για τη Δυτική Ευρώπη 9,32 %, ενώ για το 1980 τα στοιχεία δείχνουν ένα φαινομενικό μερίδιο 13,58 %, το οποίο αντιστοιχούσε σε αύξηση 6 800 τόνων. Η αύξηση αυτή αναφέρεται σαν «αύξηση επί του πραγματικού μεριδίου». Εν συνεχεία, στο έγγραφο γίνεται ανάλυση της φαινομενικής αύξησης πρώτα σε 800 τόνους που κέρδισε από την Unichema και 6 000 τόνους από τους «εκτός». Η αύξηση των 6 000 τόνων αναλύεται περαιτέρω κατά χώρα ή/και πελάτη. 2 000 τόνοι λέγεται ότι προέρχονται από την Hercules στο Βέλγιο. Η εξήγηση που δόθηκε ήταν ότι αυτό έχει σχέση με το «νέο εργοστάσιο — νέα επιχείρηση, καμία κλοπή, αλλά ο GM αρνήθηκε συμμετοχή». Σαν GM αναφέρεται ο Managing Director της Oleofina.

(22) Η Unichema εξήγησε ότι η λεπτομερής αυτή ανάλυση δεν προέκυψε από οποιαδήποτε επαφή ή επικοινωνία με την Oleofina, αλλά από πληροφορίες της αγοράς και από έρευνα γραφείου η οποία πραγματοποιήθηκε μονομερώς. Η Unichema είπε επίσης ότι η άνοδος της Oleofina ήταν στην πραγματικότητα πλασματική και ότι σύντομα φάνηκε ότι τα στοιχεία που είχε δώσει αρχικά η Oleofina πρέπει να ήταν εσφαλμένα. Κατά συνέπεια, η Unichema πρότεινε στην Henkel και στην Oleofina να χρησιμοποιηθεί η ίδια γεωγραφική βάση και ο ορισμός του προϊόντος που χρησιμοποιούνται για την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων στην APAG. Οι τροποποιήσεις αυτές συμφωνήθηκαν σε συνάντηση που είχαν τον Ιούνιο του 1981 υπάλληλοι των τριών εταιρειών. Τα αναθεωρημένα στοιχεία για το 1976 - 1978 που έδωσε η Oleofina στην πραγματικότητα αντιπροσώπευαν έναν τριετή μέσο όρο. Στη συνάντηση εκείνη έγινε επίσης ανταλλαγή των ακριβών στοιχείων για το 1979 τα οποία δεν υπήρχαν όταν έγινε η αρχική συμφωνία.

Από τις πληροφορίες των οποίων έγινε ανταλλαγή, οι συμβαλλόμενοι μπόρεσαν να προβούν σε λεπτομερείς συγκρίσεις των μεριδίων αγοράς που αντιστοιχούσαν στον καθένα και σε σχέση με το σύνολο των μελών της APAG. Στους πίνακες της Unichema οι τρεις συμβαλλόμενοι που παρέμειναν μετά την απορρόφηση της Unilever-Emery από την Unichema αναφέρονται σαν «Big Three».

Λήξη της συμφωνίας

(23) Η ανταλλαγή πληροφοριών σε τριμηνιαία βάση συνεχίστηκε και μετά τις έρευνες της Επιτροπής τον Φεβρουάριο του 1982. Η ανταλλαγή των στοιχείων για τη στεατίνη (αλλά όχι για την ελαΐνη) έγινε για τα δύο πρώτα τρίμηνα του 1982. Όταν οι υπάλληλοι της Επιτροπής ανακάλυψαν, μετά από επίσκεψη στην Oleofina τον Οκτώβριο του 1982, ότι η συμφωνία εξακολουθούσε να ισχύει, η Επιτροπή απηύθηνε επιστολές σε κάθε έναν από τους συμβαλλόμενους τον Νοέμβριο του 1982 επισημαίνοντας ότι η ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να αποτελεί παράβαση του άρθρου 85 παράγραφος 1. Οι συμβαλλόμενοι πληροφόρησαν τότε την Επιτροπή, τον Δεκέμβριο του 1982, ότι η μεταξύ τους συμφωνία θα έπαυε να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1983.

Η έρευνα της Επιτροπής

(24) Κατά τη διάρκεια της έρευνας που πραγματοποίησε η Επιτροπή, δόθηκαν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις ενέργειες αυτές, ιδιαίτερα σχετικά με τη στρατηγική και την πολιτική που ακολουθεί η Unichema ως προς την τεχνική εμπορίας (μάρκετινγκ) των προϊόντων της.

(25) Η Unichema δήλωσε ότι, λόγω του κατακερματισμού της αγοράς και των συνθηκών έντονου ανταγωνισμού, θεωρεί ότι οι μεγαλύτεροι παραγωγοί έχουν καθήκον να «εξυγιάνουν» την αγορά. Η λύση στα προβλήματα της βιομηχανίας όπως την αντιλαμβάνεται η ανώτερη διοίκηση της Unichema είναι «μεθοδική τεχνική εμπορίας».

(1) «Soll»: από το γερμανικό ρήμα «Sollen» που σημαίνει «οφείλω» δηλαδή ένδειξη του μεριδίου που δίνεται σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος σε μία συμφωνία σχετική με τα μερίδια αγοράς.

(26) Η αντίληψη της Unichema για τις ευθύνες που έχει προς την κατεύθυνση αυτή συνεπάγεται την ανάγκη να υιοθετήσει μια πολιτική μάρκετινγκ τέτοια ώστε να μην κατηγορηθεί από τους μεγαλύτερους ανταγωνιστές της σαν «καταστρεπτική». Σαν μεγαλύτερος παραγωγός ενός προϊόντος, η Unichema έκρινε ότι είχε δικαίωμα να διατηρήσει το παραδοσιακό μερίδιο αγοράς της και, αν οι ανταγωνιστές προσπαθήσουν να της αποσπάσουν πελάτες με μειώσεις των τιμών που γίνονται ειδικά για το σκοπό αυτό, θα θεωρήσει τη συμπεριφορά αυτή σαν «κλοπή». Εάν χάσει πελάτες σαν αποτέλεσμα μείωσης των τιμών θα χρειαστεί να τους ανακτήσει σε άλλη αγορά προκαλώντας έτσι γενικότερη αστάθεια στις τιμές, η οποία πιστεύεται ότι θα είναι καταστρεπτική για τα συμφέροντα του εμπορίου σαν σύνολο.

(27) Η Unichema θεώρησε επίσης ότι οι μεγαλύτεροι παραγωγοί θα πρέπει να φέρουν την ευθύνη για τη μείωση της παραγωγικής ικανότητας. Από την πλευρά της, είχε εκφράσει την προθυμία να αγοράσει τη φήμη και πελατεία μικρότερων ανταγωνιστών, διευκολύνοντας έτσι τη διακοπή λειτουργίας αντιοικονομικών μονάδων. Τη γνώμη αυτή συμμερίστηκαν και οι άλλοι παραγωγοί. Σε έκθεση προς την Unilever, ο πρόεδρος της Unichema δηλώνει ότι «υπάρχει κοινή άποψη μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών ότι η μόνη λύση είναι η διακοπή λειτουργίας των μικροτέρων ανταποτελεσματικών επιχειρήσεων και ο τερματισμός της διάβρωσης των τιμών η οποία άρχισε στη διάρκεια του τέταρτου τριμήνου του 1980».

Εξελίξεις στα μερίδια αγοράς

(28) Από τη σύναψη της συμφωνίας για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τριών μεγαλύτερων παραγωγών το σύνολο της αγοράς στεατίνης της APAG σημείωσε κάμψη, αλλά το μερίδιο και των τριών από κοινού, στην αγορά αυτή, αυξήθηκε από 52 % περίπου το 1979 σε σχεδόν 60 % κατά το πρώτο εξάμηνο του 1982. Σε σχέση με τους δύο άλλους μεγάλους παραγωγούς, η Unichema σημείωσε πτώση από 52 % το 1979 σε 45,6 % της επιχείρησης «Big Three» κατά το πρώτο εξάμηνο του 1982, ενώ η Henkel αύξησε το μερίδιό της από 23,7 % σε 31,2 % και το μερίδιο της Oleofina παρέμεινε σχετικά σταθερό. Σε σχέση με το σύνολο της αγοράς της APAG, πάντως, η Unichema διατήρησε το μερίδιο αγοράς της στο επίπεδο του 1978.

Οι τρεις μεγαλύτεροι παραγωγοί κατείχαν μαζί πάνω από 80 % του συνόλου της αγοράς ελαΐνης το 1981,που αντιστοιχεί σε αύξηση 10 % σε σχέση με το 1976 - 1978. Το σύνολο της αγοράς και πάλι παρουσίασε κάμψη, και ενώ το μερίδιο της Unichema στην επιχείρηση «Big Three» μειώθηκε από 72 % σε 60 %, το μερίδιό της στο σύνολο της αγοράς της APAG διατηρήθηκε. Το μερίδιο της Oleofina στην αγορά ελαΐνης διπλασιάστηκε από το 1978.

Σε έναν απολογισμό των δραστηριοτήτων της το 1981, η Unichema ανέφερε ότι «η πρωτοβουλία της να βελτιώσει την κατάσταση» με τη διακοπή λειτουργίας περισσότερων μονάδων «δεν ακολουθήθηκε από ανάλογες ενέργειες εκ μέρους των ανταγωνιστών μας».

Τα κυριότερα επιχειρήματα των συμμετεχόντων στη συμφωνία

(29) Οι συμμετέχοντες στη συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών δεν αμφισβητούν το γεγονός ότι σύναψαν τη συμφωνία αυτή, ούτε αρνούνται ότι έγινε πλήρης εφαρμογή της.

Εκτός από τις ανωτέρω εξηγήσεις τις οποίες έδωσαν οι συμβαλλόμενοι σχετικά με το αντικείμενο της συμφωνίας, το κυριότερο επιχείρημά τους στην υπόθεση αυτή ήταν ότι οι πληροφορίες που αντάλλαξαν αναφέρονταν μόνο στο παρελθόν και ήταν τόσο γενικής φύσεως και κάλυπταν μια τόσο ευρεία γεωγραφική αγορά, χωρίς να γίνεται καμία ανάλυση κατά μεμονωμένες χώρες ή αγορές, ώστε δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τη μερμονωμένη ανταγωνιστική τους συμπεριφορά και ότι, ως εκ τούτου, δεν θα μπορούσε να έχει ούτε σαν αντικείμενό της ούτε σαν συνέπεια τον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ τους.

II. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Α. Άρθρο 85 παράγραφος 1

(30) Το άρθρο 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ απαγορεύει σαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά όλες τις συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες μπορεί να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

Επιχειρήσεις

(31) Η Unicherma, η Henkel και η Oleofina είναι όλες επιχειρήσεις με την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1.

Η γνωστοποίηση αιτιάσεων σχετικά με την υπόθεση αυτή στάλθηκε στην Unilever στο Λονδίνο για λογαριασμό της Unichema. Η απάντηση στην γνωστοποίηση αιτιάσεων δόθηκε από την Unilever NV του Ρόττερνταμ για λογαριασμό της Unichema, και σύμφωνα με την απόφαση αυτή απευθύνεται στην Unilever NV για λογαριασμό της Unichema.

Η συμφωνία

(32) Η συμφωνία την οποία σύναψαν οι τρεις αυτές επιχειρήσεις τον Σεπτέμβριο του 1979 και που εφαρμόστηκε μέχρι το τέλος του 1982 σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών για τις πωλήσεις τους στον τομέα των λιπαρών οξέων ήταν συμφωνία με την έννοια του άρθρου 85 παράγραφος 1.

Περιορισμός του ανταγωνισμού

(33) Η συμφωνία είχε σαν αντικείμενο και αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

(34) Στην έβδομη έκθεσή της επί της πολιτικής ανταγωνισμού (1), η Επιτροπή εξήγησε τη γενική της θέση όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών σύμφωνα με τη γραμμή που έχει δοθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην υπόθεση της ζάχαρης (2).

(35) Η Επιτροπή δήλωσε ότι δεν έχει βασικές αντιρρήσεις για την ανταλλαγή στατιστικών πληροφοριών μέσω εμπορικών ενώσεων ή ειδικών πρακτορείων, ακόμα και όταν γίνεται ανάλυση των στοιχείων αυτών, π.χ. κατά χώρα ή προϊόν, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα από τις πληροφορίες που ανταλλάσονται να εξακριβωθούν συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Η Επιτροπή στη συνέχεια ανέφερε ότι, κατά κανόνα, θα θεωρούσε μια οργανωμένη ανταλλαγή ατομικών στοιχείων από μεμονωμένες εταιρείες όπως αριθμητικά στοιχεία για τις ποσότητες που παράγονται ή πωλούνται, σαν πρακτικές οι οποίες έχουν σαν αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού και οι οποίες ως εκ τούτου απαγορεύονται.

(36) Η συμφωνία μεταξύ της Unichema, της Henkel και της Oleofina για ανταλλαγή ιστορικών αριθμητικών στοιχείων σχετικά με τις ατομικές πωλήσεις κατά τα έτη 1976 - 1978 έδωσε στους συμβαλλόμενους τη δυνατότητα να καθορίσουν την αντίστοιχη παραδοσιακή θέση τους σε δεδομένη αγορά. Η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών που ακολούθησε έδωσε στα συμμετέχοντα στη συμφωνία μέρη την ευκαιρία να εξακριβώσουν συγκεκριμένες δραστηριότητες των δύο μεγαλύτερων ανταγωνιστών τους και να υπολογίσουν με τον τρόπο αυτό σε τριμηνιαία βάση τη μελλοντική τους απόδοση στην αγορά αυτή.

Το έγγραφο που βρέθηκε στην Unichema επιβεβαιώνει σαφώς την άποψη αυτή, ιδίως δε τη χρήση της λέξης «Soll» με τη συνήθη της έννοια και επίσης η περιγραφή «καμία κλοπή» σε σχέση με τη σημαντική, φαινομενική αύξηση των μεριδίων της Oleofina στην αγορά, καθώς και η χρήση των λέξεων «ο GM αρνήθηκε συμμετοχή».

(37) Την εποχή των τριμηνιαίων ανταλλαγών, κάθε συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας θα διέθετε βεβαίως πληροφορίες σχετικά με τις δικές του επιδόσεις στην αγορά, περιλαμβανομένων των διακυμάνσεων του όγκου των πωλήσεών του, αποκτώντας νέους πελάτες ή χάνοντας τους παλαιούς συνήθεις πελάτες του. Οι πληροφορίες αυτές έδιναν πάντως στην επιχείρηση τη δυνατότητα να προσδιορίζει ακριβώς τη σχετική θέση της στην αγορά σε σύγκριση με τις θέσεις των ανταγωνιστών της και τις μεταβολές της θέσης της. Πολύτιμες όμως περαιτέρω πληροφορίες απέκτησε βάσει της συμφωνίας ανταλλαγής πληροφοριών, στο μέτρο που η συμφωνία αυτή περιείχε στους συμβαλλόμενους τα στοιχεία για το συνολικό όγκο των πωλήσεων των άλλων μερών, από τα οποία μπορούσε να συναχθεί το μερίδιο καθενός των μερών στην αγορά κι οι τυχόν μεταβολές του. Συνεπώς, με την ανταλλαγή πληροφοριών, κάθε μέρος μπορούσε να εξακριβώνει με μεγαλύτερη βεβαιότητα την ανταγωνιστική συμπεριφορά των άλλων, συντομότερα και ευχερέστερα απ' ότι θα ήταν ενδεχομένως δυνατόν αν δεν είχε συναφθεί η συμφωνία. Έτσι, η συμφωνία απομάκρυνε μεγάλο μέρος της αβεβαιότητας που θα είχαν όλα τα μέρη ως προς τις δραστηριότητες των λοιπών.

(38) Παρά τον ισχυρισμό ότι οι ανταλασσόμενες πληροφορίες ήταν γενικής φύσεως, οι πληροφορίες αυτές έδιδαν πληρέστερη εικόνα των συνθηκών που επικρατούσαν στην αγορά, με τρόπο ώστε να ενισχύεται ο σύνδεσμος που υπήρχε μεταξύ τους και να μπορεί ο καθένας να αντιδρά ταχύτερα και αποτελεσματικότερα στις ενέργειες των λοιπών.

Αποσκοπώντας στην σταθεροποίηση της αγοράς, στην οποία αναμφισβήτητα απέβλεπαν τα μέρη της συμφωνίας, η συμπεριφορά αυτή μείωνε την ένταση του ανταγωνισμού,που άλλως θα υπήρχε μεταξύ τους.

Αυτό ισχύει, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι τα στοιχεία σχετικά με πωλήσεις που δόθηκαν αρχικά από την Oleofina για την περίοδο 1976 - 1978 δεν ήταν αληθή και χρειάστηκε να διορθωθούν , επειδή ακόμη χρησίμευαν στα άλλα μέρη ως βάση για ανάλογη προσαρμογή της συμπεριφοράς τους εντός της αγοράς.

Τέλος, οι τακτικές επαφές για την ανταλλαγή των στοιχείων πωλήσεων τους έδωσαν την ευκαιρία άσκησης κριτικής σε περίπτωση που θιγόταν το μερίδιο που κατείχαν στην αγορά ή που ο συσχετισμός δυνάμεων στην αγορά διαταρασσόταν σημαντικά.

(39) Άλλη απόδειξη για τον περιοριστικό χαρακτήρα της συμφωνίας είναι το γεγονός ότι η συμφωνία αυτή δημιούργησε ένα κλίμα ή συνθήκες υπό τις οποίες ήταν δυνατή η σύναψη συμπληρωματικών περιοριστικών συμφωνιών, όπως ο καθορισμός ποσοτήτων ή τιμών σε επίπεδο εθνικών αγορών. Ακόμη και αν οι ποσότητες αυτές και οι τιμές δεν καθορίζονταν άμεσα από τα μέρη, ο καθορισμός γινόταν έμμεσα μέσω της συμφωνίας ανταλλαγής πληροφοριών.

Μολονότι δεν υπάρχει απόδειξη ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση τα μέρη της συμφωνίας ανταλλαγής πληροφοριών καθόριζαν άμεσα ποσότητες, η Επιτροπή θεωρεί ωστόσο ότι, εφόσον η συμφωνία αυτή απέβλεπε σαφώς να αποτρέψει τα μέρη να έχουν μεταξύ τους ανταγωνιστική συμπεριφορά και να επιτύχει τη σταθεροποίηση της σχετικής θέσης τους στην αγορά, είχε μεγάλες ομοιότητες με συμφωνία καθορισμού ποσοτήτων.

(1) Έκδοση Απρίλιος 1978, κεφάλαιο 1, παράγραφος 2, σημεία 5 έως 8.

(2) Υποθέσεις 40-48/73, κλπ., Suiker Unie και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή 1975, σ. 1663.

(40) Οι οικονομική συγκυρία, όταν συνάφθηκε η συμφωνία, είναι μια επιπλέον απόδειξη ότι είχε περιοριστικό στόχο και χαρακτήρα.

Η συμφωνία συνάφθηκε σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, με σημαντικό πλεονάζον παραγωγικό δυναμικό, και ενώ είχαν μειωθεί οι τιμές και τα περιθώρια κέρδους.

Όταν η Unichema πρότεινε την ανταλλαγή πληροφοριών, ανακοίνωσε στους δύο κυριότερους ανταγωνιστές της ότι τα σχέδιά της για αναδιοργάνωση δεν έπρεπε να ερμηνευτούν με την έννοια ότι σκόπευε να μειώσει το μερίδιό της στην αγορά. Η δήλωση αυτή πρέπει να σήμαινε ότι η Unichema προσδοκούσε ότι δεν θα μεταβάλλονταν οι όροι του ανταγωνισμού και ότι οι άλλοι δεν θα χρησιμοποιούσαν το γεγονός αυτό για να αποκτήσουν μερίδια στην αγορά σε βάρος της.

Πράγματι, η Unichema είχε δηλώσει ότι θεωρούσε δεδομένο ότι δεν θα υπήρχε μεταβολή στην ισορροπία της αγοράς.

(41) Πιθανόν τα μέρη της συμφωνίας να είχαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη συμφωνία. Ωστόσο, ο ισχυρισμός της Henkel ότι η συμφωνία αποσκοπούσε μόνο στον έλεγχο των στατιστικών της APAG διαψεύδεται από τις δηλώσεις των δύο άλλων μερών και δεν έχει λογική βάση. Αν οι στατιστικές της APAG ήταν ελλιπείς, η λύση θα ήταν να τεθεί ανοιχτά το θέμα, ιδίως επειδή πρόεδρος της επιτροπής στατιστικών ήταν ένας ανώτερος υπάλληλος της Henkel. Περαιτέρω, οι πληροφορίες που αντάλλασαν οι «Big Three» δεν μπορούσε να δώσει πληρέστερη εικόνα της βιομηχανικής παραγωγής στο σύνολό της, απ' όσο η εικόνα της APAG, δεδομένου ότι εξ ορισμού κάλυπτε μόνο τρεις παραγωγούς.

(42) Όταν συνάφθηκε η συμφωνία, υπήρχε ήδη ένα πλήρως νόμιμο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο της APAG.

Η Unichema και άλλοι είχαν εκφράσει την επιθυμία τους να μη μεταδίδεται μέσω της APAG οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την ταυτότητα και τη συμπεριφορά μεμονωμένων εταιρειών, η οποία θα εθεωρείτο ως επιχειρηματικό απόρρητο, λόγω του προφανούς κινδύνου παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού που θα συνεπαγόταν η δημοσίευση τέτοιων πληροφοριών.

Η Unichema όμως, η Henkel και η Oleofina συμφώνησαν ειδικά να ανταλλάσσουν ακριβώς αυτό το είδος των πληροφοριών και να περιορίσουν την ανταλλαγή στους τρεις μεγαλύτερους παραγωγούς που θα μπορούσαν να είναι οι πιο επικίνδυνοι μεταξύ τους.

(43) Πρέπει συνεπώς να απορριφθεί και ο ισχυρισμός των μερών ότι οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες αφορούσαν μόνο το παρελθόν και ήταν πολύ γενικού χαρακτήρα ώστε να έχουν ως στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Προφανώς τα μέρη θεωρούσαν τη συμφωνία σημαντική, επειδή εξακολουθούσαν να ανταλλάσουν τακτικά πληροφορίες για περισσότερα από τρία χρόνια.

(44) Συνεπώς, ως στόχος της συμφωνίας παρέμενε ο περιορισμός ή η νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

(45) Η συμφωνία εφαρμόστηκε από τα μέρη για περισσότερο από τρία χρόνια. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μια συμφωνία συνάφθηκε και στη συνέχεια εκτελέστηκε μεταξύ των τριών μεγαλύτερων παραγωγών εντός μιας αγοράς σε ύφεση και βασιζόταν αφενός στην ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με τα μερίδια που παραδοσιακά κατείχαν οι ενδιαφερόμενοι στην αγορά και αφετέρου παρείχε τα μέσα για τον έλεγχο της μελλοντικής απόδοσής τους, αυτόματα έχει περιοριστικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό, μολονότι τα αποτελέσματα αυτά δεν μπορούν πάντοτε να εκτιμηθούν επακριβώς ή ακόμη και να εντοπιστούν από έναν παρατηρητή της αγοράς που δεν γνωρίζει την ύπαρξη μιας τέτοιας συμφωνίας.

Δεν έχει σημασία συνεπώς το γεγονός ότι η αύξηση των αντίστοιχων μεριδίων της αγοράς που κατείχαν τα μέρη δείχνει ότι υπήρχε πεδίο για την άσκηση ανταγωνισμού μεταξύ τους και ότι μπορούσαν να αποσπούν πελάτες ο ένας από τον άλλο, που δείχνει σαφώς ότι ο σκοπός των μερών ήταν η σταθεροποίηση της αγοράς και δεν απέβλεπε στον άμεσο καθορισμό ποσοτήτων.

(46) Οι συνεχείς τακτικές επαφές μεταξύ των μερών, κατά τις οποίες καθένα απ' αυτά μπορούσε να κληθεί να εξηγήσει ή να δικαιολογήσει πιθανές επεμβάσεις σε αγορές που παραδοσιακά ανήκαν σε άλλον, δείχνει το πρακτικό αποτέλεσμα και τη σημασία που είχε η συμφωνία για τα μέρη.

(47) Εν όψει της θέσης που κατέχουν στην αγορά η Unichema, η Henkel και η Oleofina, και της οικονομικής σημασίας της αγοράς αυτής, ο περιορισμός του ανταγωνισμού που ήταν συνέπεια της συμφωνίας ήταν σημαντικός.

Αποτελέσματα στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών

(48) Οι περιορισμοί του ανταγωνισμού που περιγράφτηκαν παραπάνω, από τη φύση τους ήταν πρόσφοροι να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, επειδή αφορούσαν τις προμήθειες στο σύνολο της κοινής αγοράς από τους τρεις μεγαλύτερους παραγωγούς λιπαρών οξέων, που και οι τρεις μαζί καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών της αγοράς της ΕΟΚ με τα προϊόντα αυτά. Τουλάχιστον η Unichema είχε μονάδες παραγωγής σε διάφορα

κράτη μέλη της Κοινότητας και οι τρεις παραγωγοί διέθεταν τα προϊόντα σε πολλά ή σε όλα τα κράτη μέλη.

Ακόμη, μια συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών της ΕΟΚ ενός συγκεκριμένου προϊόντος και της οποίας αντικείμενο είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών αυτών, από την ίδια της τη φύση επηρεάζει τη διάρθρωση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, η οποία θα υπήρχε χωρίς τη συμφωνία αυτή.

Β. Άρθρο 85 παράγραφος 3

(49) Η συμφωνία μεταξύ της Unichema, της Henkel και της Oleofina για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις πωλήσεις τους δεν μπορεί να τύχει απαλλαγής βάσει του άρθρου 85 παράγραφος 3, επειδή δεν κοινοποιήθηκε προσηκόντως σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού αριθ. 17.

Η συμφωνία αυτή δεν απαλλασσόταν της κοινοποίησης βάσει του άρθρου 4 παράγραφος 2 πρώτο και δεύτερο εδάφιο του κανονισμού αριθ. 17.

(50) Ακόμη και αν η συμφωνία είχε κοινοποιηθεί προσηκόντως, δεν θα είχε χορηγηθεί απαλλαγή, επειδή είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με ποιον τρόπο ένα περιοριστικό σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, που περιορίζεται στους τρεις μεγαλύτερους παραγωγούς ορισμένου προϊόντος, αποκλειομένων των μικρότερων ανταγωνιστών και των πελατών, θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, και ιδίως ποια θα ήταν τα οφέλη που θα πρόκυπταν για τους καταναλωτές.

Γ. Άρθρα 3 και 15 του κανονισμού αριθ. 17

Παύση της παράβασης

(51) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 17, αν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85 ή του άρθρου 86 της συνθήκης, δύναται να υποχρεώσει με απόφαση τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.

(52) Οι τρεις επιχειρήσεις δήλωσαν ότι η συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις πωλήσεις λιπαρών οξέων είχε πάψει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1983.

Η Επιτροπή δέχεται τη δήλωση αυτή και θεωρεί ότι δεν υπάρχει πλέον λόγος να ζητήσει με απόφαση στις επιχειρήσεις να παύσουν την παράβαση που συνιστούσε η συμφωνία αυτή.

Συνεπώς, είναι αναγκαίο να διαπιστώσει απλώς η Επιτροπή ότι η Unichema, η Henkel και η Oleofina παρέβησαν το άρθρο 85 και να επιβάλει ανάλογα πρόστιμα.

Πρόστιμα

(53) Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17 της Επιτροπής, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους χιλίων μέχρι ενός εκατομμυρίου ECU, ή και ποσό μεγαλύτερο απ' αυτό, μέχρι ποσοστού 10 % του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση, όταν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας διαπράττουν παράβαση του άρθρου 85 παράγραφος 1 και του άρθρου 86 της συνθήκης. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παράβασης, και η διάρκειά της.

(54) Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδείκνυται να επιβάλει πρόστιμο στις Unichema, Henkel και Oleofina για την παράβαση του άρθρου 85.

(55) Η Επιτροπή κρίνει ότι η παράβαση διεπράχθη, αν όχι εκ προθέσεως, τουλάχιστον εξ αμελείας.

Τα μέρη που συμμετείχαν στη συμφωνία γνώριζαν —από τους κανόνες της APAG και της CEFIC— ότι η συμφωνία τους μπορούσε να συνιστά παράβαση του άρθρου 85. Πράγματι, ενώ μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις είχε επανειλημμένα εκφραστεί ανοιχτά για την ανάγκη να εξασφαλιστεί το απόρρητο των εξατομικευμένων πληροφοριών στο πλαίσιο του συστήματος της APAG, εντούτοις συμφώνησαν να ανταλλάσσουν ακριβώς αυτό το είδος πληροφοριών.

Εξάλλου, η απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση της ζάχαρης ήταν γνωστή κατά το χρονικό αυτό σημείο, καθώς και η θέση της έναντι των συμφωνιών αυτού του είδους, την οποία είχε δηλώσει δημοσία.

(56) Οι συμμετέχουσες στη συμφωνία επιχειρήσεις ελέγχουν το μεγαλύτερο τμήμα της αγοράς λιπαρών οξέων εντός της ΕΟΚ και κάθε μία απ' αυτές πραγματοποιεί σημαντικό κύκλο εργασιών από τα εν λόγω προϊόντα.

Η συμφωνία επηρέαζε την ανταγωνιστική συμπεριφορά των μερών, μολονότι οι οικονομικές επιπτώσεις της στην αγορά ήταν ίσως πολύ περιορισμένες. Δεν υπάρχει απόδειξη ότι τα μέρη καθόριζαν ποσότητες ή τιμές.

(57) Η παράβαση διήρκησε τρία περίπου χρόνια και, παρά το γεγονός ότι συνέχισε να υπάρχει και μετά τις έρευνες της Επιτροπής, έπαυσε εκούσια από τα μέρη, αν και αυτό έγινε με προτροπή της Επιτροπής.

(58) Παρά τις δημόσιες δηλώσεις της Επιτροπής σχετικά με τη στάση της έναντι των συμφωνιών για ανταλλαγή πληροφοριών, αυτή είναι η πρώτη υπόθεση στην οποία η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο για συμφωνία απλής ανταλλαγής πληροφοριών.

(59) Συνεπώς, η Επιτροπή κρίνει ότι το επιβαλλόμενο πρόστιμο πρέπει να είναι χαμηλό και ότι το ποσό του πρόστιμου που θα επιβληθεί σε κάθε μία από τις τρεις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις θα είναι το ίδιο, παρά τη διαφορά που έχουν ως προς τον κύκλο εργασιών.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η σύναψη, τον Σεπτέμβριο 1979, μεταξύ της Unichema, της Henkel και της Oleofina, συμφωνίας ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις πωλήσεις ελαΐνης και στεατίνης, και η εφαρμογή της συμφωνίας αυτής μέχρι το τέλος του 1982 αποτελούσαν παράβαση του άρθρου 85 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 2

Επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα στις επιχειρήσεις που αναφέρονται κατωτέρω για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1:

i) στην Unichema: 50 000 ECU
ii) στην Henkel: 50 000 ECU
iii) στην Oleofina: 50 000 ECU

Τα πρόστιμα αυτά πρέπει να καταβληθούν στους ακόλουθους λογαριασμούς της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

i) από την Unichema:

α) Λογαριασμός αριθ. 54.16.99.369 Comissie van de Europese Gemeenschappen Brussel — ECU
(σε περίπτωση πληρωμής σε ECU)

Algemene Bank Nederland NV ter attentie van de heer F. Maane Vijzelstraat, 32
Amsterdam

β) λογαριασμός αριθ. 41.60.95.518 (σε περίπτωση πληρωμής σε ολλανδικά φιορίνια)

Amrobank
Rembrandtplein, 47
Postbus 1220
Amsterdam 1000

ii) από την Henkel:

α) λογαριασμός αριθ. 262.00.64910 Kommission der Europäischen Gemeinschaften Brüssel — ECU
(σε περίπτωση πληρωμής σε ECU)

Sal. Oppenheim & Cie.
Untersachsenhausen 4
5000 Köln

β) λογαριασμός αριθ. 260.00.64910 (σε περίπτωση πληρωμής σε γερμανικά μάρκα)

Sal. Oppenheim & Cie.
Untersachsenhausen 4
5000 Köln

iii) από την Oleofina

α) λογαριασμός αριθ. 426-4403003-54 Commission des Communautés Européennes Bruxelles — ECU
(σε περίπτωση πληρωμής σε ECU)

Kredietbank
Agence Schuman
rond point Schuman 4,
1040 Bruxelles

β) λογαριασμός αριθ. 426-4403001-52 (σε περίπτωση πληρωμής σε βελγικά φράγκα)

Kredietbank
Agence Schuman
rond point Schuman 4,
1040 Bruxelles

Μετά τη λήξη αυτής της περιόδου, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, το πρόστιμο είναι αυτοδικαίως τοκοφόρο από τη λήξη της προαναφερόμενης προθεσμίας, βάσει του επιτοκίου που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας στις πράξεις του σε ECU την πρώτη εργάσιμη ημέρα του μήνα στη διάρκεια του οποίου εκδόθηκε η παρούσα απόφαση, προσαυξημένου κατά τρεις και μισή μονάδες, ήτοι 10,75 %.

Σε περίπτωση πληρωμής σε εθνικό νόμισμα του αποδέκτη, η μετατροπή θα γίνει βάσει της ισοτιμίας της παραμονής της ημερομηνίας καταβολής.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται:

i) στην Unilever NV, Burg. s'Jacobsplein 1,
Postbus 760,
NL-3000 DG Rotterdam, για λογαριασμό της Unichema

ii) στην Henkel KGaA,
Postfach 1100,
D-4000 Düsseldorf 1

iii) στην Oleofina SA,
rue de la Loi 15,
B-1040 Bruxelles

Η παρούσα απόφαση αποτελεί τίτλο εκτελεστό σύμφωνα με το άρθρο 192 της συνθήκης ΕΟΚ.

Βρυξέλλες, 2 Δεκεμβρίου 1986.

Για την Επιτροπή

Peter SUTHERLAND

Μέλος της Επιτροπής